

Satranç

Kıvanç Çefle [btsatranc@tubitak.gov.tr]

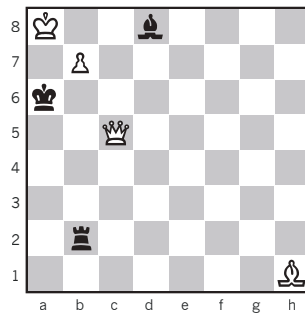
Grimshaw Kesişimi

Sevgili okurlarımız, geçen yazımızda size Novotny kesişiminden söz etmiştik. Bu yazımızda da Novotny'nin bir anlamda kardeşi gibi düşünebileceğimiz, adı onunla birlikte anılan Grimshaw kesişiminden söz etmek istiyoruz. Bu fikri ilk kez İngiliz problemci Walter Grimshaw (1832-1890) kullanmış, adını da buradan alıyor. Grimshaw'da da Novotny'de olduğu gibi bir fil ve kalenin birbirlerinin yolunu kesmesi söz konusu, ama burada Novotny'den farklı olarak kesişim karesi üzerinde bir taş fedası bulunmuyor. Fil ve kale, ya rakibin bir

tehdidini engellemek için, ya da bir zugzwang pozisyonu söz konusuysa zorunlu olarak kesişim karesi üzerine oynarlar. Grimshaw da tıpkı Novotny gibi problemlerde en sık kullanılan temalardan biridir. Şimdi örneklere geçelim.

Diyagram 1

Villy C. E. Nielsen
Arbejder-Skak, 1941



Beyaz oynar ve iki hamlede mat eder.

Çözüm:

1. Fc6!

Beyaz bu hamleyle 2.Va7# mat tehdidini yapıyor. Siyah, vezirin a7 karesine ulaşımını engellemek için filini ya da kalesini b6 karesine oynayarak bu matı engelleyebilir. Ama bu hamleler işe yaramaz çünkü fil ve kale, kesişim kareleri olan b6 üzerinde birbirlerinin yolunu kesmektedir. İşte bu gördüğümüz de Grimshaw kesişimidir. Beyaz siyah taşların birbirini engellemesinden yararlanarak mat eder:

a) 1...Kb6 2. Va3#

(2...Fa5??);

b) 1...Fb6 2. b8=A#

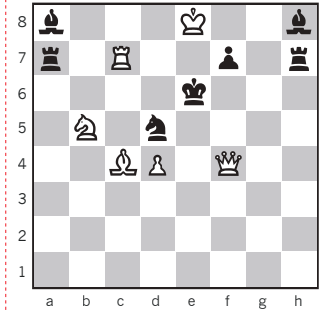
(2...Kxb8??)

Sonraki örneğimiz kurgu tarihinin en ünlü yapıtlarından biri.

Yirminci yüzyılın en büyük kurgucularından Lev Loşinskiy (1913-1976) tarafından kurulmuş.

Diyagram 2

Lev Loşinski
Hollanda Satranç Federasyonu Dergisi, 1930
1.-2. Şeref Mansiyonu



Beyaz oynar ve iki hamlede mat eder.

Çözüm: 1. Fb3!

(zugzwang)

Anahtar hamle bizi iki çift Grimshaw kesişimine götürüyor.

şekli olan bu motife de “Pickabish teması” deniyor.

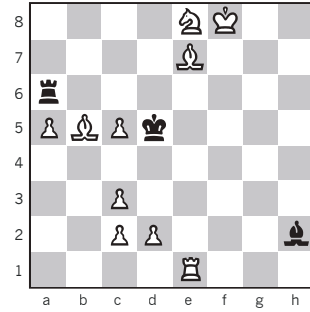
Diğer varyantlar: 1... Kxc7 2. Axc7#; 1...f5 2. Vd6#; 1...Fc6+ 2. Kxc6#; 1...Fxd4 2. Axd4#;. Gerçekten unutulmaz bir problem! Bu kez üç hamlelik bir problemle devam ediyoruz (Diyagram 3).

Diyagram 3

Zoltan Labai,

PZR & Feniks, 2007

Üçüncü Şeref Mansiyonu



Beyaz oynar ve üç hamlede mat eder.

Çözüm:

1. Ke3! (tehdit 2. c4+ Şd4 3. c3#)

a) 1...Fd6 2. Af6+ Şxc5

3. Ke5#;

b) 1...Kd6 2. Ac7+ Şxc5

3. d4#.

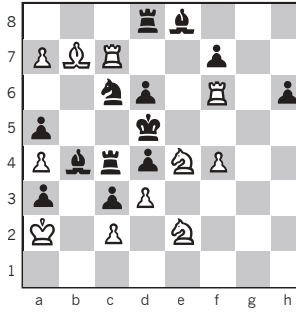
Burada Grimshaw teması keşişim karesine oynayan taşların açmazda kalmasıyla zenginleştirilmiş. Sonraki örneğimiz çok

daha karmaşık ve dikkatle incelenmeyi hak ediyor (ama bir o kadar da zarif!).

Diyagram 4

Robin Matthews

Stratford Express, 1951



Beyaz oynar ve üç hamlede mat eder.

Çözüm:

1 A2g3! (zugzwang)

a) 1...Kd7 2. a8=A

(3. Ab6#)...Fc5 3. Fxc6#;

b) 1...Fd7 2. Şb3

(3. dxc4#)...Kc5 3. Kxd6#;

c) 1...Kc5 2. Ke7 (3. Kf5#)... Fd7 3. Kxd6#;

d) 1...Fc5 2. Af5 (3. Ae7#)... Kd7 3. Fxc6#.

Bu tematik varyantlarda c5 ve d7 kareleri üzerinde iki çift Grimshaw hamlesi yapıldığını görüyoruz. Yan varyantlar da şöyle:

e) 1...h5 2. Kf5+ Şe6

3. Ae7#;

f) 1...Ka8(b8, c8)

2. Şb3 (3. d3xc4#)...

Kc5 3. Kxd6#.

Ayın Soruları

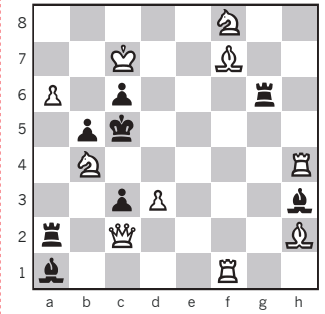
Sanırsanız yukarıdaki örnekler size Grimshaw temasını tanıtmakta yeterli olmuştur. Ayın soruları olarak Grimshaw temalı üç problem sunuyoruz. Bunları siz çözeceksiniz!

Diyagram 5

Lev Loşinski

L'Italia Scacchistica, 1930

Birinci Şeref Mansiyonu



Beyaz oynar ve iki hamlede mat eder.

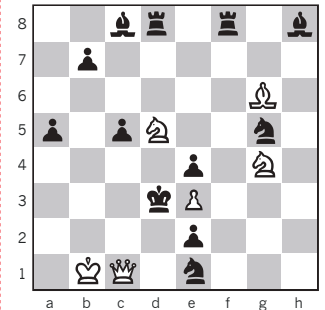
Sonraki iki problemde hem Grimshaw hem de geçen ay tanıttığımız Novotny temaları kullanılmış.

Diyagram 6

Michael Keller

Freie Presse, 1967

Birincilik Ödülü



Beyaz oynar ve üç hamlede mat eder.

a) 1...Fb7 2. Ke7#

(2...Kxe7??);

b) 1...Kb7 2. Kc6#

(2...Fxc6??);

c) 1...Fg7 2. Vxf7#

(2...Kxf7??);

d) 1...Kg7 2. Ve5#

(2...Fxe5??).

Bu problemde “a” ve “b” varyantlarında b7, “c” ve “d” varyantlarında da g7 karesi üzerinde Grimshaw keşişimini görüyoruz. Problemin özelliği bir çift keşişim daha içermesi:

e) 1...f6 2. Ve4#

(2...Fe5??);

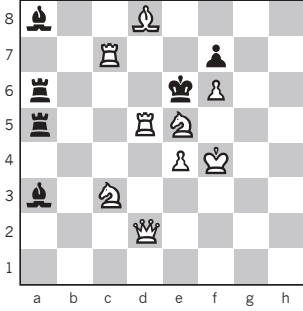
f) 1...Ff6 2. Vg4#

(2...f5??).

E ve f varyantlarında bu kez fil ve piyonun f6 karesi üzerinde birbirlerini engellemesini görüyoruz. İşte Grimshaw’ın özel bir

Diyagram 7

Valentin Rudenko
De Waarheid, 1962
Ödül



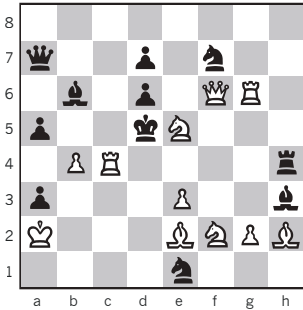
Beyaz oynar ve üç hamlede mat eder.

Geçen Ay Sorulan Problemlerin Çözümleri

Geçen ayki yazımızda sizlere Novotny kesişimi temalı sorular sormuştuk. Şimdi bunların çözümünü veriyoruz.

Diyagram 8

Touw Huan Bwee
Deutsche Schachblätter,
1965 İkincilik Ödülü



Beyaz oynar ve iki hamlede mat eder.

Bu problemde beyazın altı farklı taşı g4 karesine

oynayabilir ve burada bir Novotny kesişimini zorlayabilir. Ama bunlardan yalnızca biri doğru. Önce deneme hamlelerine bakalım:

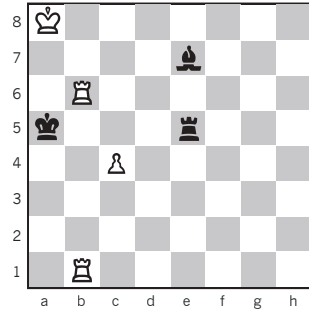
1. Kcg4? axb4!
1. Kgg4? Ag5!
1. Fg4? Axe5!
1. Aeg4? Fc5!
1. Afg4? Fd4!

Doğru anahtar hamle **1. g4!** (tehdit 2. Vxf7# ve 2. e4#)

- 1...Fxf7#
- 1...Kxf7#

Diyagram 9

Oskar Blumenthal
Deutsches Wochenschach,
1912



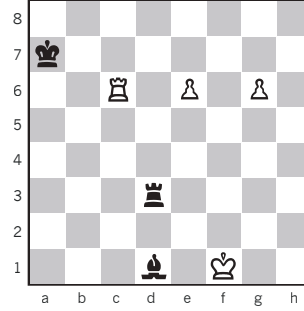
Beyaz oynar ve üç hamlede mat eder.

Çözüm:

- 1. Şb7!** (tehdit 2. Ka6#)
- 1...Şa4 2. c5!** (Novotny)...Kxc5 **3. Ka1#; 2...Fxc5 3. Ka6#;**
- 1...Kb5 2. K1xb5+ Şa4 3. Ka6#;**
- 1...Ke6 2. Ka1+ Fa3 3. Kxa3#.**

Diyagram 10

Pal Benko
Magyar Sakkelet, 1977
Birincilik ödülü



Beyaz oynar ve kazanır.

Çözüm:

- 1. e7! Ke3 2. g7 Fb3 3. Kc7+**

Çok önemli bir ara hamle. Beyaz hemen 3. Ke6 (Novotny) oynamamalı: 3...Kxe6 4. g8=V Fc4+ (4...Kf6+? 5. Şg1 Fxg8 6. e8=V F~ 7. Ve7+) 5. Şf2 Ke2+ 6. Şf3 Fxg8 7. Şxe2 Ff7 beraberlik.

3...Şa6 4. Şf2 Ke4 5. Kc6+ Şa5 6. Ke6

Doğru zamanda Novotny!

6...Kxe6 7. g8=V Kf6+ 8. Şg1!

Çok hassas bir hamle. Diğer şah hamleleri yalnızca beraberliğe götürür: 8. Şe3? Fxg8 9. e8=V Ke6+; 8. Şg3 Fxg8 9. e8=V Kf1 10. Ve5+ Şb4 11. Şg2 Fc4; 8. Şg2 Fxg8 9. e8=V Fd5+ 10. Şg1 Kb6.

8...Fxf7 9. e8=V Fd5 10. Vd8+ ve beyaz kazanır.

